

КАФЕДРА ОПЕРНО-СИМФОНІЧНОГО ДИРИГУВАННЯ

Виконавська практика в оперному театрі

Освітній ступінь	бакалавр	Курс	2-4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	3, 6, 8
Освітньо-професійна програма	Оперно-симфонічне диригування		
Статус	<u>обов'язкова</u>	ECTS	13
		Годин	390
		Індивідуальні години	300
		Самостійна робота	90
Семестровий контроль	<u>залік</u>		

Інформація про викладача

ПІБ	Здоренко Віктор Михайлович, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу: опанування специфікою роботи з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом в контексті професійної діяльності оперного диригента.

Завдання курсу:

- усвідомлення сутності професії оперного диригента, його функцій, завдань і специфіки діяльності;
- розуміння основоположних засад оперного диригування;
- володіння прийомами техніки оперного диригування;
- володіння специфікою роботи з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, принципами їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку професійної діяльності оперного диригента, його функціональні обов'язки і завдання;

- основоположні засади диригентської майстерності, елементи техніки оперного диригента;
- методологію роботи оперного диригента з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, принципи їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави;

вміти:

- враховувати специфіку діяльності оперного диригента в контексті виконання його професійних функцій і завдань;
- спиратися на основоположні засади оперного диригування в контексті роботи над оперною виставою;
- застосовувати методологію роботи оперного диригента з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, принципи їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави.

Перелік тем

Тема 1. Принципи формування оперного репертуару.

Тема 2. Формування диригентського професіоналізму в контексті роботи з режисером та концертмейстером.

Тема 3. Принцип опрацювання музичного тексту диригентом в контексті мовної інтерпретації опери.

Тема 4. Специфіка роботи диригента з солістом-вокалістом в ансамблі (на прикладі проведення співанки).

Тема 5. Робота диригента над втіленням драматургічної концепції твору.

Тема 6. Принцип індивідуального відпрацювання оперних сцен диригента з актором.

Тема 7. Роль диригента у проведенні мізансценічних репетицій.

Тема 8. Робота диригента над ансамблевою злагодженістю соліста-вокаліста з оркестром та хором.

Тема 9. Формування професійних знань, умінь та навичок оперного диригента під час проведення оркестрової репетиції.

Тема 10. Принцип проведення генеральної репетиції.

Тема 11. Втілення драматургії образу у кінцевому виконанні оперної вистави.

Тема 12. Підсумковий аналіз проведеної вистави з корегуванням пропозицій та зауважень.

Форми та технології навчання

Педагогічні:

- вербальний: пояснення, коментарі, обговорення;
- наочний: показ, демонстрація, ілюстрації;
- аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами

Мистецтвознавчі:

- жанровий;
- стилістичний;
- інтерпретаційні.

В опануванні знаннями і навичками з дисципліни «Практика в оперному театрі» застосовуються активні методи навчання, які дозволяють студенту підвищити індивідуальну майстерність у науково-пошуковій, творчій діяльності, його спроможність до вирішення майбутніх професійних завдань. До тих, що відповідають специфіці дисципліни «Практика в оперному театрі» й активізують розвиток творчих здібностей студента, можна віднести наступні методи навчання: тренінг психічного апарату актора, метод фізичної дії та систему побудови логіки поведінки персонажа.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного симфонічного та оперного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на [GOOGL DISK ifm1.2nmau@gmail.com](mailto:ifm1.2nmau@gmail.com). Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний;
- аналітичний;
- практичний;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум.

В опануванні знаннями і навичками з дисципліни «Практика в оперному театрі» застосовуються активні методи навчання, які дозволяють студенту підвищити індивідуальну майстерність у науково-пошуковій, творчій діяльності, його спроможність до вирішення майбутніх професійних завдань. До тих, що відповідають специфіці дисципліни «Практика в оперному театрі» й активізують розвиток творчих здібностей студента, можна віднести наступні методи навчання: тренінг психічного апарату актора, метод фізичної дії та систему побудови логіки поведінки персонажа.

Система оцінювання

Наприкінці третього, шостого та восьмого семестрів студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді заліку, сутність яких полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок студента. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної та теоретичної – колоквіуму.

Семестри 3, 6, 8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульна робота	50
2.	Відвідування занять	10
3.	Залік	40
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквіуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.

82–89–В– добре	грунтовна відповідь на питання колоквіуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквіуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквіуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.
60–63–Е– задовільно	відповідь на питання колоквіуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань
35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання)	відповідь на питання колоквіуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	відповідь на питання колоквіуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Н. Целостность и управление. – М.: Музыка, 1974
2. Анисимов А.М. Дирижер-хормейстер. –Л.: Музыка, 1976
3. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Кн.1-2. – М.: Музыка, 1930. – Л.: Музыка, 1947
4. Безбородова Л.А. Дирижирование. –М.: Просвещение, 1985
5. Берков В. Гармония и музыкальная форма. – М.: Сов.композитор, 1962
6. Бочкарев Л. Психологические основы музыкального обучения. К.: Музыка, 1979
7. Браудо И. Артикуляция /О произнесении мелодии. – Л.: Музыка, 1973
8. Брудный Ф. О проблеме коммуникации. –М., 1975
9. Бураго С.Б. Музыка поэтической речи. –К.: Дніпро, 1986
10. Бялик М. Евгений Мравинский. –М.: Музыка, 1977
11. Вальтер Б. О музыке и музицировании. В сб.: Исполнительское искусство зарубежных стран, вып. 1. -М.: Музыка, 1962
12. Ванслов В. Об отражении действительности в музыке. –М.: Музыка, 1953
13. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України: Зб. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
14. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
15. Вуд Г.О. О дирижировании. –М.: Музгиз, 1957
16. Гарбузов Н. Внутризонный интонационный слух и методы его развития. М.: Музыка, 1951
17. Гарбузов Н. Зонная природа тембрового слуха. – М.: Музыка, 1956
18. Гинсбург Л. Избранное. Дирижеры и оркестры: Вопросы теории и практики дирижирования. –М.: Музыка, 1981
19. Голованов Н. Литературное наследие. Переписка. Воспоминания. М.:Музыка, 1982
20. Гольцман А.М. Проблемы традиций и новаторства в современной музыке. –М.: Советский композитор, 1982
21. Григорьев Л., Платек Я. Современные дирижеры. –М.: Советский композитор, 1969
22. Грошева Е. Н.С. Голованов: Литературное наследие. Переписка. Воспоминания современников. –М.: Советский композитор, 1982
23. Губенко Е.Г. Проблемы художественной интерпретации: Философский анализ. – Новосибирск: Наука, 1982
24. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
25. Гунке И. Учение о мелодии / Полное руководство к сочинению музыки. СПб, 1863
26. Ержемский Г. Структура общения дирижера. – Краснодар, 1975
27. Ержемский Г. Психология творчества. – М.: Музыка, 1987
28. Ержемский Г. Психология дирижирования. – М.: Музыка, 1988
29. Ержемский Г. Закономерности и парадоксы дирижирования. Психология. Теория. Практика. – Санкт-Петербург, 1993
30. Ержемский Г. О строении деятельности дирижера. – М.: АПН, 1997
31. Живов В. О выразительности дирижерского жеста: методика, опыт. М.: Профиздат, 1977
32. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
33. Иванов-Радкевич А.П. О воспитании дирижера. –М.: Музыка, 1973
34. Іконник В.М. Культура інтонації. –К.: Рукопис, 1969.
35. Ильин В. Искусство миллионов. –Л.: Музыка, 1967.

36. Історія української музики: в 6 т. –К.: Наукова думка, 1989 – т. 1-2; 1990 т.3; 1992 – т.4
37. Калашников Ю.С. Эстетический идеал К.С.Станиславского. –М.: Наука,1965
38. Кан Э. Элементы дирижирования. –Л.: Музыка, 1980
39. Канерштейн М.М. Вопросы дирижирования. –М.:Музыка, 1965
40. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
41. Колеса М. Основи техніки диригування. – К.: Держвид., 1960
42. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності // Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
43. Кондрашин К. Мир дирижера. Технология вдохновения. – Л.: Музыка, 1976.
44. Корихалова Н. Интерпретация музыки. – Л., 1979
45. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
46. Кремлев Ю. Вопросы музыкальной эстетики. – М., 1953
47. Мазель Л. О мелодии. –М.: Музыка, 1952
48. Мазель Л., Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1967
49. Малько Н. Основы техники дирижирования. –М.: Музыка, 1965
50. Маркевич И. Искусство дирижирования в наше время // Исполнительское искусство зарубежных стран. – Вып. 5. – М.: Музыка, 1970
51. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – М.: Музыка, 1976
52. Михеева Л.В. Эдуард Францевич Направник. –М.: Музыка, 1985
53. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
54. Мусин А.Н. Техника дирижирования. –М.: Музыка, 1967
55. Мусин А.Н.. О воспитании дирижера. – Л.: Музыка, 1987
56. Наумов А. Памяти Н.М.Данилина: Письма. Воспоминания. Документы. –М.: Советский композитор, 1987
57. Пазовский А. Дирижер и певец. – М.: Музгиз, 1959
58. Пазовский А.М. Записки дирижера. –М.: Музыка, 1966
59. Рабинович Д. Исполнитель и стиль. – М.: Советский композитор, 1979
60. Робинсон П. Караян. –М.: Прогресс, 1981
61. Рождественский Г. Дирижерская аппликатура. - М.:Музыка, 1974
62. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. Вип.. 2. – К., 1999
63. Скребков С. Гармония в современной музыке: Очерки. – М.: Музыка, 1965
64. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. – М.: Музгиз, 1960
65. Тольба В.С. Проблемы виконавства // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
66. Тюлин Ю. Учение о музыкальной фактуре и фигурации. – М.: Музыка, 1976
67. Хайкин Б. Беседы о дирижерском ремесле. Статьи. –М.: Советский композитор, 1984
68. Холопова В.Н. Музыкальный тематизм: Н.-метод. очерк. –М.: Музыка,1983
69. Холопова В.Н. Мелодика: Науч.-метод.очерк. –М.: Музыка, 1984
70. Яковлев Е. Проблемы художественного творчества. – М., 1972.